

Tjänsteutlåtande Nr: 2021-43

Utfärdat 2021-05-17

Diarienummer 0385/21

Handläggare: Maija Söderström

Telefon:

E-post: maija.soderstrom@educ.goteborg.se

SLK direktremiss dnr 0591/21 - Yttrande avseende Promemorian Försöksverksamhet med yrkesinriktningar på högskoleförberedande program - Utbildningsdepartementet

Förslag till beslut

I utbildningsnämnden

1. Att tillstyrka promemorians förslag 3.1 och 4
2. Att tillstyrka i promemorians förslag 3.2 i huvudsak
3. Tjänsteutlåtandet överlämnas till Utbildningsdepartementet som Utbildningsnämndens yttrande angående promemoria *Försöksverksamhet med yrkesinriktning på högskoleförberedande program, U 2021/ 0187*

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har vidareremitterat Utbildningsdepartementets promemoria *Försöksverksamhet med yrkesinriktning på högskoleförberedande program, U 2021/ 0187*, till Utbildningsnämnden för yttrande.

Utbildningsnämndens yttrande skall vara Utbildningsdepartementet tillhanda senast 2021-06-25.

I promemorians förslag 3.1 föreslås att Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ges ett bemyndigande besluta om vissa avvikelser från vad som annars gäller för högskoleförberedande program för att möjliggöra försöksverksamhet med yrkesinriktning på högskoleförberedande program.

I promemorians förslag 3.2 föreslås att en försöksverksamhet med en handelsinriktning med yrkeskurser på ekonomiprogrammet ska inledas. Förslaget innebär att en huvudman ska kunna beviljas deltagande i försöksverksamheten om huvudmannen erbjuder utbildning på ekonomiprogrammet och försäljnings- och serviceprogrammet inom samma skolenhet.

I promemorians förslag 4 föreslås att lagförändringen ska förordningen ska träda i kraft 1 juli 2022 och tillämpas för första gången på en utbildning läsåret 2023/2024.

Förvaltningen ser positivt på förslagen och föreslår utbildningsnämnden att tillstyrka förslagen i promemorian i huvudsak. Förvaltningen har endast synpunkter på förslaget om att ekonomiprogrammet och försäljnings och serviceprogrammet ska erbjudas inom samma skolenhet i försöksverksamheten, detta anser förvaltningen vara begränsande och bör ersättas med krav om att god samverkan mellan programmen finns.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Yrkesinriktningar på högskoleförberedande program kan bidra till bättre kompetensförsörjning. Att arbetsgivare tar emot elever på arbetsplatsförlagt lärande är en förutsättning för genomförandet, vilket kan ge kostnader för arbetsgivare och ett större behov apl-platser. Arbetsgivare bör dock se nyttan av att fler kan erbjudas utbildning som bättre kan motsvara efterfrågade kompetenser och att elever kommer i kontakt med arbetslivet under utbildningstiden. Att erbjuda ett brett utbud med många utbildningsalternativ kan innebära att befintliga elever fördelas på fler och mindre klasser, vilket kan bli kostnadsdrivande initialt. Men om genomströmningen ökar i gymnasieskolan och om fler elever kan etablera sig direkt efter gymnasieutbildning bör det på lång sikt bli samhällsekonomisk vinst.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension

Bedömning ur social dimension

Många ungdomar, oavsett bakgrund, vill inte välja yrkesbana redan i grundskolans årskurs nio och de uppfattar att högskoleförberedande program ger fler möjligheter efter gymnasieskolan. Detta kan ibland leda till felval. I själva verket är det så att elever som läst yrkesprogram har rätt att komplettera med behörighetsgivande kurser efter ett yrkesprogram, någon motsvarande rätt att läsa yrkeskurser efter ett högskoleförberedande program finns inte. En försöksverksamhet med yrkesinriktningar på högskoleförberedande program kan innebära att elevers valfrihet ökar och tidpunkten för att välja mellan att fördjupa sig i förberedelse för arbetslivet eller för högre studier senareläggs.

Gymnasieskolans yrkesbildningar präglas i dag av en stark könsuppdelning. Försöksverksamhet med yrkesinriktningar på högskoleförberedande program skulle öppna möjligheter för de skolor som deltar att erbjuda elever att läsa yrkeskurser i en mindre könsuppdelad utbildningsmiljö. Detta kan bidra till mer jämställda utbildningsval som i lägre grad påverkas av traditionella könsroller på arbetsmarknaden.

Samverkan

Förslaget samverkas i förvaltningens samverkansgrupp 2021-06-07.

Bilagor

1. PM Försöksverksamhet med yrkesinriktningar på hsf-program.pdf

Ärendet

Stadsledningskontoret har vidareremitterat Utbildningsdepartementets promemoria *Försöksverksamhet med yrkesinriktning på högskoleförberedande program, U 2021/ 0187*, till Utbildningsnämnden för yttrande.

Utbildningsnämndens yttrande skall vara Utbildningsdepartementet tillhanda senast 2021-06-25.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Stadsledningskontoret har vidareremitterat Utbildningsdepartementets promemoria *Försöksverksamhet med yrkesinriktning på högskoleförberedande program, U 2021/ 0187*, till Utbildningsnämnden för yttrande.

Utbildningsnämndens yttrande skall vara Utbildningsdepartementet tillhanda senast 2021-06-25.

I Utbildningsdepartementets promemoria konstateras att det idag finns brister i matchningen mellan många ungdomars val av utbildning och behoven på arbetsmarknaden. Efter avslutade studier på ett högskoleförberedande program är det ungefär fyra av tio som väljer att inte studera vidare och istället söker sig till arbetsmarknaden. För vissa elever är det naturligt att redan i årskurs nio i grundskolan välja en utbildning med en tydlig inriktning mot ett visst yrke. För andra elever är det alltför tidigt. I promemoria *Försöksverksamhet med yrkesinriktning på högskoleförberedande program* föreslås att Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ges ett bemyndigande besluta om vissa avvikelser från vad som annars gäller för högskoleförberedande program för att möjliggöra försöksverksamhet med yrkesinriktning på högskoleförberedande program. Syftet är att pröva nya vägar för att ge fler elever som vill arbeta direkt efter gymnasieskolan sådana kunskaper och färdigheter som arbetsgivare efterfrågar, vilket ökar sannolikheten för en smidig etablering på arbetsmarknaden. I promemorian föreslås även att en försöksverksamhet med en handelsinriktning med yrkeskurser på ekonomiprogrammet ska inledas. Förslaget innebär att en huvudman ska kunna beviljas deltagande i försöksverksamheten om huvudmannen erbjuder utbildning på ekonomiprogrammet och försäljnings- och serviceprogrammet inom samma skolenhet.

Förvaltningens bedömning

Nedan följer förslagen i den ordningen och kapitelindelning de återfinns i promemorian åtföljt av förvaltningens bedömning

Det behövs ett bemyndigande för att genomföra en försöksverksamhet

Förslag 3.1: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om försöksverksamhet med inriktningar med yrkeskurser på högskoleförberedande program. Sådana föreskrifter ska få innebära avvikelser från bestämmelserna om vad högskoleförberedande program ska utgöra grund för och bestämmelserna om vilka krav som finns på arbetsplatsförlagt lärande

Förvaltningens bedömning: Förvaltningen tillstyrker förslaget.

Kommentar: Utbildningsförvaltningen ser förslaget som en positiv utveckling av utbudet i gymnasieskolan. Inriktningar med yrkeskurser på högskoleförberedande program kan inom vissa branscher ha potential att både svara bättre mot arbetslivets behov och att låta elever göra avgörande val senare under gymnasietiden.

Försöksverksamhet på ekonomiprogrammet med en handelsinriktning ska genomföras

Förslag 3.2: En försöksverksamhet på ekonomiprogrammet med en inriktning med yrkeskurser från handelsområdet ska regleras i förordning. Utbildningen ska bedrivas inom ramen för ett särskilt examensmål. Försöksverksamheten ska bygga på frivillighet. En huvudman ska kunna beviljas deltagande i försöksverksamheten om huvudmannen erbjuder utbildning på ekonomiprogrammet och försäljnings- och serviceprogrammet inom samma skolenhet. Statens skolverk ska vara den myndighet som administrerar försöksverksamheten och hanterar ansökningar från huvudmän som önskar delta i försöksverksamheten.

Förvaltningens bedömning: Förvaltningen tillstyrker förslaget i huvudsak.

Kommentar: Utvecklingen inom handelsbranschen sker snabbt och förvaltningen ser positivt på att försöksverksamhet inom ekonomiprogrammet med inriktning med yrkeskurser från handelsområdet påbörjas. Andelen elever som söker till högskoleförberedande program och i synnerhet till ekonomiprogrammet har ökat stadigt sedan 2011, men ökningen av elever till högskolestudier har inte skett i samma omfattning. Det vore därför positivt att elever på ekonomiprogrammet kan erbjudas en profil som leder till arbete inom handel, till yrkeshögskola eller annan högskoleutbildning i framtiden. Elever som läser yrkeskurser erbjuds också arbetsplatsförlagt lärande (APL) vilket kan stärka elevers möjlighet att börja bygga upp ett eget nätverk av potentiella framtida arbetsgivare.

Förvaltningen har dock en invändning mot förslaget. Gymnasieskolor med stort upptagningsområde eller belägna i större städer kan enskilda program bli stora, vilket gör att de ibland bildar en egen skolenhet. Därför anser förvaltningen att blir det begränsande med kravet att ekonomiprogrammet och försäljnings- och serviceprogrammet ska tillhöra samma skolenhet i försöksverksamheten, det bör räcka att programmen finns inom samma geografiska skolområde och i att det finns god samverkan mellan utbildningarna och det lokala programrådet. Förvaltningen ser fördelar med att kunna pröva på en gymnasieskola med ett stort ekonomiprogram som enda program på en skolenhet, där finns möjlighet att skala upp inriktningen så att den kan bli en tillräckligt stor grupp elever och för att skapa ekonomiska och organisatoriska möjligheter att driva inriktningen under försöksverksamheten.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag 4: Ändringen i skollagen ska träda i kraft den 1 juli 2022.

Förordningen om försöksverksamhet på ekonomiprogrammet med inriktning handel inom gymnasieskolan ska träda i kraft den 1 juli 2022.

Förordningen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas läsåret 2023/2024.

Förvaltningens bedömning: Förvaltningen tillstyrker förslaget.

Kommentar: Den föreslagna tidplanen för ikraftträdandet ger tid för huvudmännen att ansöka om att delta i försöksverksamheten, informera presumtiva elever om utbildningen och möjliggör start av försöksverksamheten så snart som det är möjligt.

Tomas Berndtsson
Förvaltningsdirektör

Maija Söderström
Avdelningschef